

Introduksjon og brukerveiledning

Mini-MACS er et klassifikasjonsinstrument som beskriver hvordan barn med cerebral parese (CP) i alderen 1-4 år bruker hendene for å håndtere gjenstander i daglige aktiviteter. Barnets funksjonsnivå beskrives på fem nivåer basert på barnets selvinitierte ferdigheter og eventuelle behov for hjelp eller tilpasning for å håndtere gjenstander. I brosjyren beskrives også forskjeller mellom de tilgrensende nivåene, for å gjøre det enklere å fastslå hvilket nivå som passer best. Mini-MACS er en funksjonsbeskrivelse som kan brukes til å utfylle CP-diagnosen og de ulike undertypene.

Beskrivelsene gjelder barnets måte å håndtere gjenstander på, sammenliknet med jevnaldrende barn uten funksjonsnedsettelse. De gjenstandene det referes til er slike som finnes i barnets daglige omgivelser, og som det benytter ved f.eks spising, påkledning, tegning eller lek. Hvordan barnet håndterer leker gir et godt bilde av deres håndfunksjon. Det er naturligvis ulikt hvilke gjenstander det forventes at en ettåring skal kunne håndtere sammenliknet med en fireåring. Barnets motivasjon og utviklingsnivå påvirker evnen til å håndtere gjenstander, og påvirker dermed også Mini-MACS-nivået.

Når et barns Mini-MACS-nivå skal vurderes, velges det nivået som best beskriver barnets vanlige utførelse i dets daglige omgivelser. For å få kunnskap om hvordan og hva barnet vanligvis gjør, må spørsmålene stilles til noen som kjenner barnet godt. Spørsmålene bør stilles slik at svarene gir en beskrivelse av hvilken type gjenstander barnet håndterer, i hvilke situasjoner og hvordan de håndteres. Mini-MACS skal altså klassifisere hva barnet vanligvis gjør, ikke deres best mulige utførelse i en spesifikk testsituasjon.

I Mini-MACS vurderes barnets generelle evne til å håndtere gjenstander i hverdagen, ikke funksjonen i hver hånd for seg. Mini-MACS har heller ikke til hensikt å forklare underliggende årsaker til at barnet har nedsatt håndfunksjon.

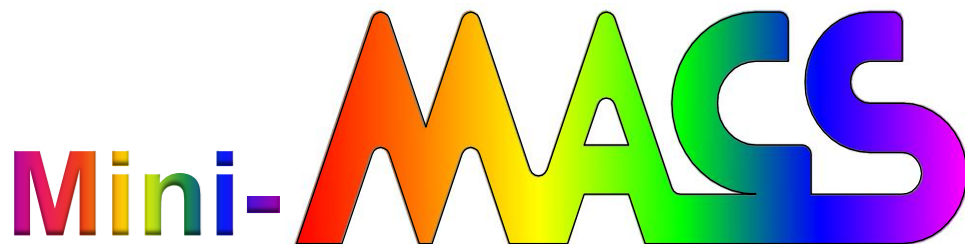
Mini-MACS dekker hele spekteret av funksjonsnedsettelse hos barn med CP, og omfatter alle undertypene. Nivå I omfatter barn med mindre begrensninger, mens barn med de mest omfattende funksjonsnedsettelsene vanligvis finnes på nivå V. Enkelte undertyper forekommer på alle nivåene (eks. bilateral CP), mens unilateral CP vanligvis forekommer på nivå I-III. Mini-MACS omfatter ikke barn uten funksjonsnedsettelse. De skulle i så fall klassifiseres på et nivå "0".

Ettersom Mini-MACS bare består av fem nivåer, omfatter hvert nivå barn med relativt variert funksjon. Dette innebærer at Mini-MACS sannsynligvis ikke er sensitiv for endringer, og dermed ikke er egnet til å evaluere utvikling eller intervensjoner. Mini-MACS kan brukes til å beskrive funksjonelle aspekter av CP-diagnosens og deres påvirkning på barnets evne til å bruke hendene.

De fem nivåene i Mini-MACS utgjør en ordinalskala, hvilket betyr at avstanden mellom nivåene ikke nødvendigvis er like stor. Barn med CP er ikke jevnt fordelt på de fem nivåene.

©Ann-Christin Eliasson & Lena Krumlind-Sundholm, Stockholm 2015
Medarbeidere: Ulla Wahlström, Ann-Marie Öhrvall, Åsa Persson-Annersten.
E-mail: Ann-Christin.Eliasson@ki.se (www.macs.nu)

Norsk oversettelse, Oslo 2016
Gunvor Lilleholt Klevberg (UiO), Randi Hoel (SiV), Reidun Jahnsen (OUS)

Mini-Manual Ability Classification System for barn med cerebral parese 1-4 år

Mini-MACS er en tilpasning av MACS for barn i alderen 1-4 år. Manual Ability Classification System (MACS) et klassifikasjonsinstrument som beskriver hvordan barn med cerebral parese i alderen 4-18 år bruker hendene til å håndtere gjenstander i daglige aktiviteter.

- Mini-MACS klassifiserer barns evne til å håndtere gjenstander som er relevante for deres alder og utvikling, samt deres behov for støtte og hjelp.
- Mini-MACS beskriver hvordan barn vanligvis bruker hendene for å håndtere gjenstander (f.eks. leker) i ulike miljøer. Mini-MACS beskriver hva barna vanligvis *gjør*, snarere enn deres best mulige kapasitet.
- Med Mini-MACS klassifiseres et barns generelle evne til å håndtere gjenstander, ikke hva det får til med hver hånd for seg.
- For å få vite hvordan et barn håndterer ulike gjenstander i hverdagen, må spørsmålene stilles til noen som kjenner barnet godt. Denne kunnskapen kan ikke innhentes ved spesifikk testing. Spørsmålene bør stilles så svarene blir en beskrivelse av hvilken type gjenstander barnet håndterer, i hvilke situasjoner, og hvordan de håndteres.

Mini-MACS

Hva trenger du å vite for å bruke Mini-MACS?

Du som bruker Mini-MACS trenger informasjon om hvilke gjenstander barnet pleier å håndtere, og på hvilken måte de håndterer dem: Med letthet eller vanskeligheter, raskt eller langsomt, med presisjon eller mer tilfeldig? Du kan f.eks spørre om og observere hvordan barnet bruker hendene i lek og under måltider, eller når det deltar i vanlige hverdagsaktiviteter.

Still spørsmål om barnets selvinitierte ferdigheter og hvor mye støtte og hjelp barnet trenger fra voksne for å håndtere gjenstander i hverdagen.

Under følger en beskrivelse av de ulike Mini-MACS nivåene:

- I. Håndterer gjenstander lett og med godt resultat.** Barnet kan ha mindre begrensninger i å utføre handlinger som krever presisjon og koordinasjon mellom hendene, men kan likevel utføre dem. Barnet kan trenge noe mer hjelp av en voksen enn barn på samme alder for å håndtere gjenstander.
- II. Håndterer de fleste gjenstander, men med noe begrenset kvalitet og/eller hurtighet.** Visse handlinger kan bare utføres med noe vanskeligheter eller etter mye øvelse. Barnet kan velge alternative strategier, f.eks å bare bruke én hånd. Barnet søker oftere enn jevnaldrende hjelp av en voksen for å håndtere gjenstander.
- III. Håndterer gjenstander med vanskelighet.** Utførelsen går langsomt og med begrenset kvalitet og variasjon. Letthåndterlige gjenstander håndteres selvstendig i kortere stunder. Barnet trenger ofte støtte og hjelp av en voksen for å håndtere gjenstander.
- IV. Håndterer et begrenset utvalg av letthåndterlige gjenstander i enkle handlinger.** Handlingene utføres langsomt, med anstrengelse og/eller tilfeldig presisjon. Barnet trenger kontinuerlig støtte og hjelp av en voksen for å håndtere gjenstander.
- V. Håndterer ikke gjenstander og har svært begrenset evne til å utføre selv enkle handlinger.** Barnet kan i beste fall dytte, berøre, trykke eller holde et fåtall gjenstander - i kontinuerlig samspill med en voksen.

Skillet mellom nivå I og II

Barn på nivå I kan ha noen begrensninger når det gjelder å håndtere gjenstander som krever gode finmotoriske ferdigheter, sammenliknet med barn uten funksjonsnedsettelse på samme alder.

Barn på nivå II håndterer hovedsakelig samme gjenstander som barn på nivå I, men utførelsen kan være klossete og/eller langsommere - hvilket gjør at barnet oftere søker hjelp. Funksjonelle forskjeller mellom barnets hender kan gjøre utførelsen mindre effektiv. Sammenliknet med barn på nivå I, kan barn på nivå II trenge mer veiledning og øvelse for å lære seg å håndtere gjenstander.

Skillet mellom nivå II og III

Barn på nivå II håndterer de fleste gjenstander, selv om det går langsommere og med noe nedsatt kvalitet sammenliknet med jevnaldrende barn uten funksjonsnedsettelse.

Barn på nivå III håndterer letthåndterlige gjenstander, og trenger ofte hjelp med å plassere dem i en egnet posisjon foran seg. De utfører handlinger med få delmomenter. Utførelsen går langsomt.

Skillet mellom nivå III og IV

Barn på nivå III kan håndtere letthåndterlige gjenstander selvstendig en kortere stund. De utfører handlinger som har få delmomenter, men det tar lang tid.

Barn på nivå IV kan i beste fall utføre enkle handlinger, som f.eks å gripe og slippe letthåndterlige gjenstander som tilbys fra en tilpasset posisjon. Barnet trenger kontinuerlig hjelp.

Skillet mellom nivå IV og V

Barn på nivå IV utfører enkelte handlinger med et svært begrenset utvalg gjenstander, og trenger kontinuerlig hjelp.

Barn på nivå V utfører i beste fall enkle bevegelser i spesielle situasjoner. De kan f.eks trykke på en bryter eller holde utvalgte, enkle gjenstander.